

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης: 73/2019
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΣΤ' ΤΜΗΜΑ)
Συνεδρίαση της 20^{ης} Μαρτίου 2019**

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Διονυσόπουλος, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Μέλη: Παρασκευάς Βαρελάς, Ασημίνα Ροδοκάλη, Δήμητρα Κεφάλα, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ευαγγελία Σκαλτσά, Χαράλαμπος Μπρισκόλας, Νικόλαος Καραγιώργης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Περικλής Αγγέλου, Πάρεδρος ΝΣΚ.

Αριθμός Ερωτήματος: Α.Π. 1200478/11.10.2018 ΕΦΚΑ Γραφείο Διοικητή.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται εάν μετά την κατάργηση των διατάξεων του άρθρου 10 παράγραφος 7 ν. 4114/1960 που προέβλεπαν την κατάθεση χρηματικής εγγύησης από τους συμβολαιογράφους στον Τ.Α.Ν. από τις διατάξεις του άρθρου 39 ν. 4387/2016, είναι νόμιμη η επιστροφή των σχετικών ποσών σ' αυτούς όσο βρίσκονται στην ενέργεια.

Στο πιο πάνω ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα ΣΤ') γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό:

1. Η Δνση Δ31 - Τμήμα Α14 του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με το υπ' αριθμ. 99905/31-1-2017 έγγραφό της απευθύνθηκε προς το Τμήμα Λογιστηρίου του Τ.Α.Ν. προκειμένου να πληροφορηθεί εάν για τον διορισμό νέων συμβολαιογράφων, οι οποίοι πέτυχαν σε σχετικό διαγωνισμό ήταν απαραίτητο να επισυναφθεί στην αίτηση διορισμού γραμμάτιο καταθέσεως χρηματικής εγγύησης προς το Τ.Α.Ν. σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 παρ. 7 ν. 4114/1960. Η παραπάνω Υπηρεσία του Τ.Α.Ν. με το υπ' αριθμ. 199248/8-2-2017 δικό της έγγραφο απευθύνθηκε προς την Δ/νση κύριας Ασφάλισης Αυτοαπασχολουμένων και Αγροτών (Δ14) της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ζητώντας να πληροφορηθεί εάν οι διατάξεις αυτές έχουν καταργηθεί με την εισαγωγή και θέση σε ισχύ του νέου νόμου 4387/2016, με τον οποίο εισήχθη ενιαίο σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης με μεταρρύθμιση του υπάρχοντος ασφαλιστικού - συνταξιοδοτικού συστήματος. Σε απάντηση επί του εγγράφου αυτού η Δ14 Δνση με το υπ' αριθμ. Φ.10041/5646/169/21.2.2017 έγγραφο - εγκύκλιό της γνώρισε στην Υπηρεσία του Τ.Α.Ν. ότι από 1-1-2017 για τον Τ.Α.Ν. και για τον Τ.Α.Σ. (Τομέας Ασφάλισης Συμβολαιογράφων) του Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. σε περίπτωση διορισμού νέων συμβολαιογράφων δεν προκύπτει υποχρέωση καταβολής της προβλεπόμενης χρηματικής εγγύησης. Την θέση αυτή του Υπουργείου το Τμήμα Οικονομικών του Τ.Α.Ν. με το υπ' αριθμ. 279263/22-2-2017 έγγραφό του το εγνώρισε προς την παραπάνω Υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Με αφορμή, όμως, το έγγραφο αυτό

του Υπουργείου εμφανίστηκε στον Τ.Α.Ν. αριθμός εν ενεργεία συμβολαιογράφων ζητώντας να τους επιστραφεί η χρηματική εγγύηση που είχαν καταθέσει στο παρελθόν εκτιμώντας ότι η κατάργηση των διατάξεων του άρθρου 10 παράγραφος 7 ν. 4114/1960 αφορούσε και στην περίπτωση τους. Οι Υπηρεσίες είναι αρνητικές και απορρίπτουν τέτοια αιτήματα, προτιμήθηκε, όμως, η υποβολή ερωτήματος προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους προς άρση αμφιβολιών. Το ζήτημα το οποίο εγείρεται ενταύθα είναι με δεδομένη την κατάργηση των διατάξεων του άρθρου 10 παράγραφος 7 ν. 4114/1960 από 1.1.2017 με τις διατάξεις του άρθρου 39 ν. 4387/2016 εάν η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής χρηματικής εγγύησης αφορά μόνο στους νεοδιοριζόμενους συμβολαιογράφους ή καταλαμβάνει και τους παλαιούς, οι οποίοι μπορούν να ζητήσουν την επιστροφή των ποσών που έχουν καταθέσει.

Νομοθετικό πλαίσιο.

2. Με την διάταξη του άρθρου 6 παράγραφος 1 ν. 2830/2000 (Α' 96) ορίζεται ότι:

«Ο διοριζόμενος συμβολαιογράφος, πριν να αναλάβει τα καθήκοντά του, οφείλει να καταθέσει χρηματική εγγύηση στο Ταμείο Νομικών και στο Ταμείο Ασφάλισης Συμβολαιογράφων σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις».

3. Με τις διατάξεις του άρθρου 10 παράγραφος 7 ν. 4114/1960 (Α' 164) όπως αυτές έχουν αντικατασταθεί με το άρθρο 19 παράγραφος 2 ν. 1759/1988, ορίζονται τα ακόλουθα:

«Η εγγύηση που παρέχεται από το συμβολαιογράφο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 670/1977 (ΦΕΚ 232), κατατίθεται στο Ταμείο Νομικών και ορίζεται για το συμβολαιογράφο που διορίζεται σε έδρα Ειρηνοδικείου ή Πρωτοδικείου σε ποσό ίσο με είκοσι (20) και τριάντα (30) αντίστοιχα μηνιαίες εισφορές δικηγόρου, με χρόνο

υπηρεσίας κάτω από 5 χρόνια, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης διορισμού.

Εφόσον πρόκειται για διορισμό συμβολαιογράφου στην έδρα του Πρωτοδικείου Αθήνας, Πειραιά και Θεσσαλονίκης η εγγύηση ορίζεται σε ποσό ίσο με σαράντα (40) μηνιαίες εισφορές, όπως αυτές καθορίζονται από τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου.

Δεν είναι δυνατόν ο διορισμός συμβολαιογράφου, εάν δεν έχει επισυναφθεί στην αίτηση διορισμού του το γραμμάτιο κατάθεσης στο Ταμείο της πιο πάνω εγγύησης.

Η εγγύηση επιστρέφεται άτοκα έξι μήνες μετά από την παραίτηση ή απόλυση του συμβολαιογράφου, εφόσον ο συμβολαιογράφος δεν έχει οφειλές προς το Ταμείο».

4. Με τις διατάξεις του άρθρου 39 παράγραφοι 1, 2 εδάφιο α', 10 και 14 ν. 4387/2016 (Α' 85), όπως αυτές έχουν αντικατασταθεί με το άρθρο 1 παράγραφος 1 ν. 4578/2018 από τότε που ίσχυσαν ορίζονται τα ακόλουθα:

Παράγραφος 1: «Από 1.1.2017 το ποσοστό της μηνιαίας ασφαλιστικής εισφοράς για τον κλάδο κύριας σύνταξης, που καταβάλλουν τα πρόσωπα, παλαιοί και νέοι ασφαλισμένοι, κατά τη διάκριση του ν. 2084/1992, τα οποία υπάγονται ή θα υπάγονταν, σύμφωνα με τις γενικές ή ειδικές ή καταστατικές διατάξεις, όπως ίσχυαν ως την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, στην ασφάλιση του Ο.Α.Ε.Ε. και του ΕΤΑΑ, ανέρχεται σε ποσοστό 20%.

Από 1.1.2019 το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου διαμορφώνεται σε 13,33% με την επιφύλαξη του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 3.

Παράγραφος 2α: «Τα ως άνω ποσοστά υπολογίζονται επί του μηνιαίου εισοδήματος, όπως αυτό καθορίζεται με βάση το καθαρό φορολογητέο αποτέλεσμα, από την άσκηση της δραστηριότητάς τους κατά το προηγούμενο φορολογικό έτος».

Παράγραφος 10 εδάφιο α': «Από 1.7.2016 καταργούνται οι διατάξεις των άρθρων 10 του ν. 4114/1960 «Περί Κώδικος Ταμείου

Νομικών» (Α' 164)που προβλέπουν ένσημα υπέρ κοινωνικής ασφάλισης για δικηγόρους, συμβολαιογράφους, δικαστικούς επιμελητές και υποθηκοφύλακες. Ομοίως, καταργούνται οι πάσης φύσεως εισφορές των Συμβολαιογράφων υπέρ των Τομέων Ασφάλισης Νομικών, Ασφάλισης Πρόνοιας και Υγείας Συμβολαιογράφων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολουμένων (ΕΤΑΑ) επί των δικαιωμάτων τους από τη σύνταξη συμβολαίων και πράξεων. Ειδικώς τα καταργούμενα ποσοστά επί των αναλογικών δικαιωμάτων στα κρατικά - τραπεζικά συμβόλαια των άρθρων προσαυξάνουν αντιστοίχως τα ποσοστά υπέρ του οικείου συμβολαιογραφικού Συλλόγου, προς τον οποίο αποδίδονται, προκειμένου να διανεμηθούν, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 120 του Κώδικα Συμβολαιογράφων (ν. 2830/2000 Α' 96)».

Παράγραφος 14: «Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται οι πόροι που προβλέπονται στις διατάξεις ... της παρ. 1 του άρθρου 150 του ν. 3655/2008 (Α' 58)».

5. Με την διάταξη του άρθρου 2 Α.Κ. ορίζεται ότι: «Ο νόμος ορίζει για το μέλλον δεν έχει αναδρομική δύναμη και διατηρεί την ισχύ του εφόσον άλλος κανόνας δικαίου δεν τον καταργήσει ρητά ή σιωπηρά».

Ερμηνεία – Εφαρμογή διατάξεων:

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του όλου νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται του σκοπού που υπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπ' όψη μας συνάγονται τα ακόλουθα:

6. Με την διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 ν. 2830/2000 καθιερώνεται η υποχρέωση του συμβολαιογράφου να καταθέσει, πριν την ανάληψη των καθηκόντων του, χρηματική εγγύηση υπέρ του Τ.Α.Ν. κατ εφαρμογή των σχετικών διατάξεών του. Η χρηματική αυτή εγγύηση προβλέπεται για να καλύψει τις διάφορες υποχρεώσεις

αυτού προς τον φορέα, κυρίως την καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών του.

7. Με τις διατάξεις του άρθρου 10 παρ. 7 ν. 4114/1960 προσδιορίζεται το ύψος της χρηματικής εγγύησης, ανάλογα με την έδρα του συμβολαιογράφου, ορίζεται ότι δεν είναι δυνατός ο διορισμός εάν δεν επισυναφθεί στη σχετική αίτηση γραμμάτιο κατάθεσης και προβλέπεται ότι το ποσό της εγγύησης επιστρέφεται άτοκα σε χρονικό διάστημα έξι μηνών από την παραίτηση ή απόλυση του συμβολαιογράφου υπό την προϋπόθεση ότι αυτός δεν θα έχει οφειλές προς τον φορέα.

8. Με το άρθρο 39 ν. 4387/2016 αναμορφώθηκε το σύστημα υπολογισμού των εισφορών των ασφαλισμένων της χώρας που προέρχονταν από το Ε.Τ.Α.Α. και τον Ο.Α.Ε.Ε. και εισήχθησαν ενιαίοι κανόνες για τον κλάδο κύριας σύνταξης, καθώς και ως προς την βάση υπολογισμού της εισφοράς. Έτσι ορίστηκε ενιαίο ύψος ασφαλιστικών εισφορών που υπολογίζεται με βάση το πραγματικό εισόδημα του ασφαλισμένου και έπαυσε να ισχύει το προϊσχύσαν σύστημα των ασφαλιστικών κλάσεων, κατηγοριών ή τεκμαρτών ποσών που αποτελούσε άδικη βάση υπολογισμού, καθώς δεν αντανakλούσε τις πραγματικές οικονομικές δυνατότητες του ασφαλισμένου. Κατ' αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζονται ενιαίοι κανόνες για όλες τις κατηγορίες των ασφαλισμένων του νέου φορέα ΕΦΚΑ και τα βάρη κατανέμονται κατά δίκαιο τρόπο ανάλογα με τις δυνάμεις του εκάστοτε ασφαλισμένου. (βλ. σχετ. αιτιολογική έκθεση ν. 4387/2010 σελ. 21). Με την θέση σε ισχύ των διατάξεων αυτών θεωρούνται καταργημένες όλες οι αντίθετες διατάξεις που προέβλεπαν υπολογισμό εισφορών με διαφορετικό τρόπο, ως και άλλη βάση υπολογισμού.

9. Με τις διατάξεις του άρθρου 39 παράγραφος 10 εδάφιο α' ν. 4387/2016 προβλέπεται από 1.7.2016 και η ρητή κατάργηση των διατάξεων του άρθρου 10 ν. 4114/1960 που προέβλεπαν καταβολή από τους συμβολαιογράφους ασφαλιστικών εισφορών υπέρ του

Ε.Τ.Α.Α.Ν. δια μέσου επικόλλησης ενσήμων, ως επίσης και η κατάργηση των πάσης φύσεως εισφορών αυτών υπέρ του ίδιου φορέα επί των δικαιωμάτων τους από την σύνταξη συμβολαίων και πράξεων. Περαιτέρω με την διάταξη της παραγράφου 14 του ίδιου άρθρου προβλέπεται η κατάργηση και των πόρων των διατάξεων του άρθρου 150 παράγραφος 1 ν. 3655/2008.

10. Εν όψει των ανωτέρω η Διοίκηση θεωρεί ότι οδηγήθηκαν σε κατάργηση και οι διατάξεις του άρθρου 10 παράγραφος 7 ν. 4114/1960 εκτιμώντας ότι η κατάθεση της χρηματικής εγγύησης δεν εξυπηρετεί πλέον τον σκοπό για τον οποίο έχει θεσπιστεί. Ως χρόνος κατάργησης προσδιορίστηκε η 1.1.2017, οπότε τέθηκαν σε εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 39 παράγραφος 1 και 2α ν. 4387/2016, με τις οποίες εισήχθη το νέο ενιαίο σύστημα υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών των ασφαλισμένων αυτοαπασχολούμενων και ελεύθερων επαγγελματιών της χώρας και καταργήθηκε κάθε διάταξη που προέβλεπε τα αντίθετα. Το περιεχόμενο του υπ' αριθμ. Φ.10041/5646/169/21.2.2017 εγγράφου – εγκυκλίου της Δνσης κύριας ασφάλισης Αυτοαπασχολούμενων και Αγροτών της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων έχει κατά το ενδιαφέρον περιεχόμενό του ως εξής: «Με τις διατάξεις του άρθρου 39 του ν. 4387/2016...αναμορφώθηκε το καθεστώς υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών για τους ασφαλισμένους του πρώην Ε.Τ.Α.Α. – Τομέας Ασφάλισης Νομικών.... με ταυτόχρονη κατάργηση των λοιπών προβλεπομένων ασφαλιστικών εισφορών και κοινωνικών πόρων που προβλέπονται από το άρθρο 10 του Ν.Δ. 4114/1960...

Ως εκ τούτου από 1.1.2017 για το πρώην ΕΤΑΑ – Τομέας Ασφάλισης Νομικών.....σε περίπτωση διορισμού συμβολαιογράφου δεν προκύπτει υποχρέωση καταβολής της προβλεπομένης στις προαναφερόμενες διατάξεις χρηματικής εγγύησης».

11. Από τις διατάξεις του άρθρου 39 παράγραφος 1 και 2α ν. 4387/2016 προκύπτει ότι από 1.1.2017 τέθηκε σε εφαρμογή το ενιαίο σύστημα υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών των ασφαλισμένων αυτοαπασχολουμένων και ελεύθερων επαγγελματιών της χώρας και καταργήθηκε κάθε διάταξη που προέβλεπε τα αντίθετα. Από την ίδια ημερομηνία, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, θεωρείται ότι καταργήθηκαν και οι διατάξεις του άρθρου 10 παράγραφος 7 ν. 4114/1960. Η ισχύς των παραπάνω διατάξεων του ν. 4387/2016 εκτείνεται στο μέλλον χωρίς να έχει αναδρομική δύναμη. Ενταύθα ο νομοθέτης ακολούθησε την γενική αρχή του Δικαίου που αποτυπώνεται στη διάταξη του άρθρου 2 Α.Κ. της μη αναδρομής του νόμου. Από τα ανωτέρω παρέπεται ότι η κατάργηση των διατάξεων του άρθρου 10 παρ. 7 ν. 4114/1960 ενεργεί και αυτή για το μέλλον και ότι η Διοίκηση υποχρεούται να την λάβει υπ' όψη μόνο επί σχέσεων που δημιουργήθηκαν μετά από αυτήν. Αντίθετα για σχέσεις που γεννήθηκαν στο παρελθόν πρέπει να εφαρμόσει το παλαιό Δίκαιο (βλ. σχετ. Γεωργιάδη - Σταθόπουλου «Αστικός Κώδιξ, κατ' άρθρο ερμηνεία, Ι, Γενικαί Αρχαί», εκδ. 1978 σελ. 5). Κατά συνέπεια οι συμβολαιογράφοι που έχουν καταθέσει χρηματική εγγύηση στο ΤΑΝ δεν μπορούν να ζητήσουν την επιστροφή της παρά μόνο μετά την παραίτηση ή απόλυσή των και υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα έχουν οφειλές προς στον φορέα.

Απάντηση

13. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στο ερώτημα που υποβλήθηκε το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήματος ΣΤ') γνωμοδοτεί ομόφωνα ως εξής:

Μετά την κατάργηση των διατάξεων του άρθρου 10 παράγραφος 7 ν. 4114/1960 από τις διατάξεις του άρθρου 39 ν. 4387/2016 δεν είναι νόμιμη η επιστροφή της χρηματικής εγγύησης στους συμβολαιογράφους που την κατέθεσαν παρά μόνο μετά την παραίτησή

ή απόλυσή των και υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα έχουν οφειλές προς τον Φορέα.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

ΑΘΗΝΑ 4. 04.2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ιωάννης Αντωνόπουλος
Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Ο Εισηγητής

Περικλής Αγγέλου
Πάρεδρος ΝΣΚ